U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Jiřího Pally, JUDr. Marie Turkové, JUDr. Petra Průchy a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobkyně: **T. I.**, zast. JUDr. Alenou Lněničkovou, advokátkou, se sídlem Jandova 8, Praha 9, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 3. 10. 2011, č. j. 49 Az 28/2011 - 24,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Ustanovené zástupkyni žalobkyně JUDr. Aleně Lněničkové **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů v částce 4800 Kč, která jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto usnesení.

Odůvodnění:

Žalovaný rozhodnutím ze dne 18. 5. 2011, č. j. OAM-95/LE-BE02-BE03-2011, zamítl žádost žalobkyně o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 2 zákona o azylu č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Podle žalovaného byla důvodem žádosti žalobkyně o udělení mezinárodní ochrany snaha o legalizaci jejího pobytu na území České republiky, přičemž žalobkyně za jediný důvod odchodu z vlasti v roce 2009 označila rodinné problémy. V České republice pobývala od srpna 2009 a v době rozhodování žalovaného se nacházela v zařízení pro zajištění cizinců. Žalovaný uvedl, že postup stěžovatelky byl účelový, neboť žádost o udělení mezinárodní ochrany podala po více než osmnácti měsících od svého vstupu na území České republiky, přičemž se jednalo převážně o pobyt nelegální. Žalobkyně měla možnost se na území České republiky svobodně pohybovat, vejít do kontaktu se zástupci státních orgánů České republiky a požádat o mezinárodní ochranu. To však neučinila a žádost o mezinárodní ochranu podala teprve po zadržení Policií České republiky kvůli nelegálnímu pobytu na území České republiky, umístění do zařízení pro zajištění cizinců a udělení správního vyhoštění. Žalovaný označil žádost žalobkyně o udělení mezinárodní

ochrany jako účelovou, podanou ve snaze legalizovat pobyt na území České republiky. Poukázal na to, že potřebu úpravy pobytu cizinců na území České republiky řeší zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 326/1999 Sb."). Jelikož žalobkyně v průběhu správního řízení potvrdila, že z vlasti odjela pouze z rodinných důvodů kvůli problémům s násilnickým otčímem, uvedl žalovaný, že tyto důvody nelze podřadit taxativním důvodům pronásledování ve smyslu zákona o azylu. Žalobkyně dále neuvedla žádné důvody, jež by znamenaly nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a zákona o azylu, a proto žalovaný dospěl k závěru, že její tvrzení nelze podřadit pod žádnou z forem doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu.

Rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 3. 10. 2011, č. j. 49 Az 28/2011 - 24, byla zamítnuta žaloba žalobkyně proti uvedenému rozhodnutí žalovaného. Soud uvedl, že podmínky pro udělení mezinárodní ochrany stanoví zákon taxativně a v případě žalobkyně tyto podmínky naplněny nebyly, neboť její rodinné problémy za takový důvod nelze považovat. V případě žalobkyně navíc došlo k naplnění důvodu podle § 16 odst. 2 zákona o azylu, jenž vylučuje udělení mezinárodní ochrany v případě, že žadatel podal žádost o udělení mezinárodní ochrany s cílem vyhnout se hrozícímu správnímu vyhoštění. Zjišťovat důvody pro udělení azylu však žalovaný měl pouze v případě, že by žadatelka alespoň tvrdila, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené, avšak tak tomu v souzené věci nebylo. Podle soudu žalovaný nepochybil, pokud žádost žalobkyně o udělení mezinárodní ochrany zamítl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 2 zákona o azylu. Nepochybil ani při zjišťování skutkového stavu věci. S ohledem na skutečnosti uváděné žalobkyní v průběhu správního řízení nebyly o skutkovém stavu věci důvodné pochybnosti. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí je zjevné, že žalovaný vyhodnotil výpovědi žalobkyně řádně a v souladu se zákonem a vyčerpávajícím způsobem vysvětlil, proč považuje její žádost za zjevně nedůvodnou. Ze všech uvedených důvodů soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Ve včasné a ustanovenou zástupkyní ve lhůtě doplněné kasační stížnosti žalobkyně (dále jen „stěžovatelka") namítla, že jí měl být udělen humanitární azyl podle § 14 zákona o azylu, příp. doplňková ochrana podle § 14a zákona o azylu. V případě návratu do vlasti jí hrozí nebezpečí vážné újmy, přičemž k odchodu z vlasti ji přinutily rodinné problémy. Otec zemřel, když jí bylo sedm let, poté měla problémy s otčímem, který ji měl fyzicky napadat. Žalobkyně odmítla vynucený sňatek, matka s otčímem jí brali veškeré peníze, které vydělala, opakovalo se fyzické napadání. V řízení podle stěžovatelky nebylo prokázáno, že by žádost podala proto, aby se vyhnula hrozícímu vyhoštění. Žádost o mezinárodní ochranu byla naopak podána kvůli vážným obavám z chování otčíma. Svůj pobyt v České republice se snažila zlegalizovat pomocí náhodné známé, její snaha však byla bezúspěšná a navíc přišla o doklady. Žalovaný měl zohlednit i věk stěžovatelky, která opustila zemi původu v necelých 20 letech. O udělení mezinárodní ochrany požádala ihned poté, co se o té možnosti dověděla. V průběhu řízení o udělení azylu uvedla dostatečné množství skutečností, na jejichž základě jí měla být poskytnuta mezinárodní ochrana. Žalovaný však nezjistil skutkový stav bez důvodných pochybností. Žalovaný se měl zabývat tím, zda stěžovatelce nehrozí v případě návratu do vlasti vážné problémy související s ohrožením jejího života, zdraví a lidské důstojnosti. Rovněž měl zvážit možnost udělení humanitárního azylu. Přijatelnost kasační stížnosti spatřuje stěžovatelka

v tom, že se žalovaný v rozhodnutí nevypořádal s tím, že žalobkyně byla v zemi původu vystavena fyzickému a psychickému napadání ze strany nejbližší rodiny. Stěžovatelka proto navrhla, aby Nejvyšší správní soud rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 3. 10. 2011, č. j. 49 Az 28/2011 - 24, zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti odkázal na závěry obsažené v žalobou napadeném rozhodnutí a na protokol o pohovoru, v němž stěžovatelka potvrdila účelovost podání žádosti o mezinárodní ochranu a neuvedla žádné azylově relevantní důvody. Žalovaný poukázal na to, že stěžovatelka podala žádost až po osmnáctiměsíčním nelegálním pobytu v České republice a poté, co jí bylo uděleno správní vyhoštění. V průběhu správního řízení nevyšlo najevo, že by žalobkyně byla v zemi původu pronásledována z důvodů azylově relevantních. Legalizace pobytu pak není důvodem pro udělení mezinárodní ochrany ani doplňkové ochrany. Žalovaný proto navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem. Do soudního řádu správního byl zaveden novelou č. 350/2005 Sb. s účinností ke dni 13. 10. 2005. Jeho výklad, který demonstrativním výčtem stanovil typická kriteria nepřijatelnosti, byl proveden např. usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaným pod č. 933/2006 Sb. NSS. Podle tohoto judikátu *„přesahem vlastních zájmů stěžovatele je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je - kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce - pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech ve věcech azylu je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů.“*

O přijatelnou kasační stížnost se tak podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, může jednat v následujících typových případech:

1) Kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu.

2) Kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně. Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.

3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit tzv. judikatorní odklon. To znamená, že Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.

4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud:
a) Krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu.
b) Krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

Zde je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení především procesního charakteru proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby způsobila přijatelnost následné kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud úvodem konstatuje, že jakkoli je smyslem azylového práva poskytnout žadateli ochranu, nejde o ochranu před jakýmkoliv negativním jevem v zemi původu; azyl jako právní institut je společně s doplňkovou ochranou jednou z forem mezinárodní ochrany, avšak není univerzálním nástrojem pro poskytování ochrany před bezprávím postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí mezinárodní ochrany jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut mezinárodní ochrany je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv se mohou jevit jako natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování (srov. například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 9. 2005, č. j. 5 Azs 125/2005 - 46, www.nssoud.cz).

Soud dále poukazuje na to, že žalovaný zamítl žádost stěžovatelky jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 2 zákona o azylu, které se aplikuje v případě žádosti o udělení azylu podané v situaci, kdy žadateli hrozí správní vyhoštění. Taková situace nastala i v případě stěžovatelky, přičemž není sporu o tom, že žalovaný aplikoval uvedené ustanovení na situaci stěžovatelky v souladu se zákonem.

Pokud jde o stěžovatelkou uváděné důvody pro udělení humanitárního azylu či doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, spočívající v obavě z jednání matky a otčíma v případě jejího návratu do země původu, odkazuje Nejvyšší správní soud např. na svůj rozsudek ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004 - 48, dostupný na www.nssoud.cz, podle něhož *„skutečnost, že žadatel o azyl má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona č. 325/1999, o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., tím spíše v situaci, kdy politický*

systém v zemi původu žalobce dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, a tyto skutečnosti v řízení o udělení azylu nebyly vyvráceny.“ V souzené věci však stěžovatelka v zemi původu pomoc státních orgánů nevyhledala.

Nejvyšší správní soud dále zdůrazňuje, že stěžovatelka podala žádost o udělení mezinárodní ochrany až po roce a půl pobytu na území České republiky, navíc v situaci, kdy jí bylo uděleno správní vyhoštění. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 1. 2005, č. j. 3 Azs 119/2004 - 50, dostupném na www.nssoud.cz, však platí, že *„jestliže cizí státní příslušník o azyl požádá až po poměrně dlouhé době strávené v České republice za situace, kdy jiné možnosti úpravy a obnovy legálnosti pobytu na tomto území jsou vyčerpány, ztíženy nebo omezeny, jedná se přinejmenším o nepřímý důkaz toho, že situaci ve své domovské zemi, pokud jde o důvody, pro něž lze azyl udělit, ve skutečnosti nepociťoval natolik palčivě.*“

K problematice pozdního podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany se vyslovil i rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 2. 2006, č. j. 4 Azs 129/2005 - 54, www.nssoud.cz, v němž se uvádí: *„Obecné tvrzení stěžovatele o obavách z pronásledování či nebezpečí, které mu hrozí v zemi původu, bez prokázání existence takového nebezpečí, za situace, kdy se stěžovatel v zemi původu neobrátil se svými problémy na příslušné orgány, nelze podřadit pod zákonem vymezené důvody udělení azylu. Nebyla-li žádost o azyl podána bezprostředně po příjezdu na území České republiky, ale až poté, co stěžovateli nebyl pro pozdní podání žádosti prodloužen pobyt, na území České republiky pobýval nelegálně a hrozilo mu správní vyhoštění, svědčí to o její účelovosti.*“

Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje tedy dostatečnou odpověď na námitky podávané v kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud neshledal ani žádné další důvody pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Za těchto okolností Nejvyšší správní soud konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Shledal ji proto ve smyslu § 104a s. ř. s. nepřijatelnou a odmítl ji.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle § 120 a § 60 odst. 3 věty první s. ř. s., podle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta. Stěžovatelce byla pro toto řízení o kasační stížnosti ustanovena soudem zástupkyní advokátka; v takovém případě platí její hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 8, § 120 s. ř. s.). Výše odměny advokátky byla stanovena podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, ve znění pozdějších předpisů, a to za dva úkony právní služby spočívající v první poradě s klientkou včetně převzetí a přípravy zastoupení a v doplnění kasační stížnosti ze dne 29. 12. 2011, a za dva s nimi související režijní paušály, tedy ve výši 2 x 2100 Kč a 2 x 300 Kč (§ 7, § 9 odst. 3 písm. f), § 11 odst. 1 písm. b) a d), § 13 odst. 3 citované vyhlášky). Ustanovené advokátce se tedy přiznává odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů v celkové výši 4800 Kč. Tato částka jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto usnesení.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. dubna 2012

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu